

Glossariy

6.6 Eshitish, muvozanat, teri, hid bilish va ta'm bilish analizatorlari

1. Analizator – organizmdagi maxsus sezgi organlari va ularning nerv markazlaridan tashkil topgan tizim.
2. Eshitish analizatori – tovushni qabul qilib, miya tomonidan qabul qilinadigan signallarga aylantiruvchi organlar va tuzilmalar.
3. Quloq – eshitish va muvozanat organi, tashqi, oʻrta va ichki qismga boʻlinadi.
4. Tashqi quloq – tovush toʻlqinlarini qabul qilib, oʻrta quloqqa uzatuvchi qism.
5. Oʻrta quloq – tovushni ichki quloqqa uzatuvchi suyuqliksiz boʻshliq, uchta suyakcha (malleus, inkus, stapes) mavjud.
6. Ichki quloq – eshitish va muvozanat retseptorlari joylashgan, shu jumladan, kohlea va balans organlari mavjud.
7. Kohlea – ichki quloqda joylashgan, ovoz toʻlqinlarini nerv impulslariga aylantiruvchi spirallangan organ.
8. Muvozanat analizatori – tananing holati va boshning joylashuvi haqida ma'lumot beruvchi organlar (yarim aylana kanallar va otolit organlari).
9. Yarim aylana kanallari – boshning aylanish harakatlarini sezadigan muvozanat organlari.
10. Otolit organlari – boshning toʻgʻri chiziqli harakatlarini va joylashuvini aniqlovchi tuzilmalar.
11. Teri analizatori – teri orqali turli tashqi stimullarga (bosim, issiqlik, sovuq, ogʻriq) javob beruvchi retseptorlar tizimi.
12. Teri retseptorlari – terida joylashgan sezgi hujayralari, boʻgʻimlar, ishqalanish va haroratni sezadi.
13. Hid bilish analizatori – hid molekulalarini qabul qilib, miya uchun sezgilarga aylantiruvchi burun tuzilmalaridan iborat.

14. Burun naychalari – havodagi kimyoviy moddalarning burun shilliq qavatidagi retseptorlarga ta'sir qiladigan joyi.

15. Olfaktor hujayralar – hidni qabul qiluvchi maxsus nerv hujayralari.

16. Ta'm bilish analizatori – ta'm molekulalarini qabul qiladigan tildagi tatib ko'rish hujayralari tizimi.

17. Tatib ko'rish papillalari – til yuzasida joylashgan, turli ta'mlarni (shirin, sho'r, nordon, achchiq) sezuvchi tuzilmalar.

18. Ta'm retseptorlari – til va og'iz bo'shlig'ida joylashgan ta'mni qabul qiluvchi maxsus hujayralar.

19. Sensorli nervlar – analizatorlardan miyaga ma'lumot yuboruvchi nerv tolalari.

20. Sezgi impulslari – analizatorlarda qayd etilgan signallarni miyaga yetkazuvchi elektr impulslari.